

Capitolul 1

Patrimoniul turistic (noțiuni introductive)

1.1. CONCEPTELE DE TURISM, TURIST, VIZITATOR

Cuvântul **TURISM** provine din termenul englezesc *to tour* – a călători, a colinda. La rândul său, acest cuvânt galic derivă din cuvântul francez *tour* – călătorie, mișcare în aer liber, plimbare, drumeție în circuit, care își are originile în grecescul *turnos*, respectiv latinescul *turnus* (circuit).

Preistorie – se poate vorbi despre apariția călătoriei (din necesități materiale); aceste călătorii au trezit dorința de deplasare și curiozitatea oamenilor de a cunoaște ceea ce se află dincolo de sfera de existență.

Antichitate – putem vorbi deja de „călătorie turistică”.

- **Grecia antică:** vizitarea locurilor sfinte, a băilor curative, cu ocazia jocurilor festive organizate la perioade regulate sau odată cu serbările olimpice.
- **Roma antică:** se efectuau călătorii cu scopuri comerciale, culturale și militare.

Evul Mediu – vizitele la unele temple de renume.

Renaștere – voiajele de plăcere și cele legate de curiozitățile intelectuale.

Odată cu sfârșitul războaielor napoleoniene are loc transformarea circulației de călători, în turism propriu-zis; motorul cu abur, inventarea și aplicarea sa la trenuri și vapoare au favorizat dezvoltarea turismului.

În jurul anului 1700, s-a format așa numitul *grand tour*, itinerar ce cuprindea orașele: Paris, Torino, Florența, Roma, Neapole, Venetia, Viena, precum și regiunea Rinului – Germania; durata călătoriei era de 3 ani. Cu această ocazie apar termenii de turism și turist.

După cel de al Doilea Război Mondial, turismul înregistrează cu adevărat o dezvoltare puternică.

Cu timpul, s-au încercat mai multe definiții ale turismului. Una dintre cele mai cuprinzătoare definiții este cea dată de Organizația Mondială a Turismului (OMT).

TURISMUL reprezintă activitățile angajate de persoane, în cursul voiajelor sau al sejurului lor, în locuri situate în afara mediului rezidențial, fără a depăși un an, în vederea petrecerii timpului liber, pentru afaceri ori pentru alte motive, adică în alte scopuri decât prestarea unei activități remunerate la locul vizitat.

Definiția turismului
conturează caracteristicile
activității turistice:

- ▶ deplasarea persoanelor în afara mediului de reședință;
- ▶ sejurul într-o localitate în afara reședinței permanente a persoanei care se deplasează;
- ▶ sejurul are durată limitată – maximum un an;
- ▶ sejurul nu se transformă în reședință definitivă;
- ▶ motivul sejurului nu este o activitate lucrativă – persoana care se deplasează nu prestează activitate remunerată.

**Formele
fundamentale
de turism**

În funcție de desfășurarea activității turistice, în țara de reședință sau în afara acesteia, se disting următoarele forme fundamentale de turism:

a **turism intern (domestic tourism):** rezidenții unei țări care vizitează propria țară;

b **turism receptor (inbound tourism):** nerezidenții unei țări care vizitează o țară dată (altă decât țara lor);

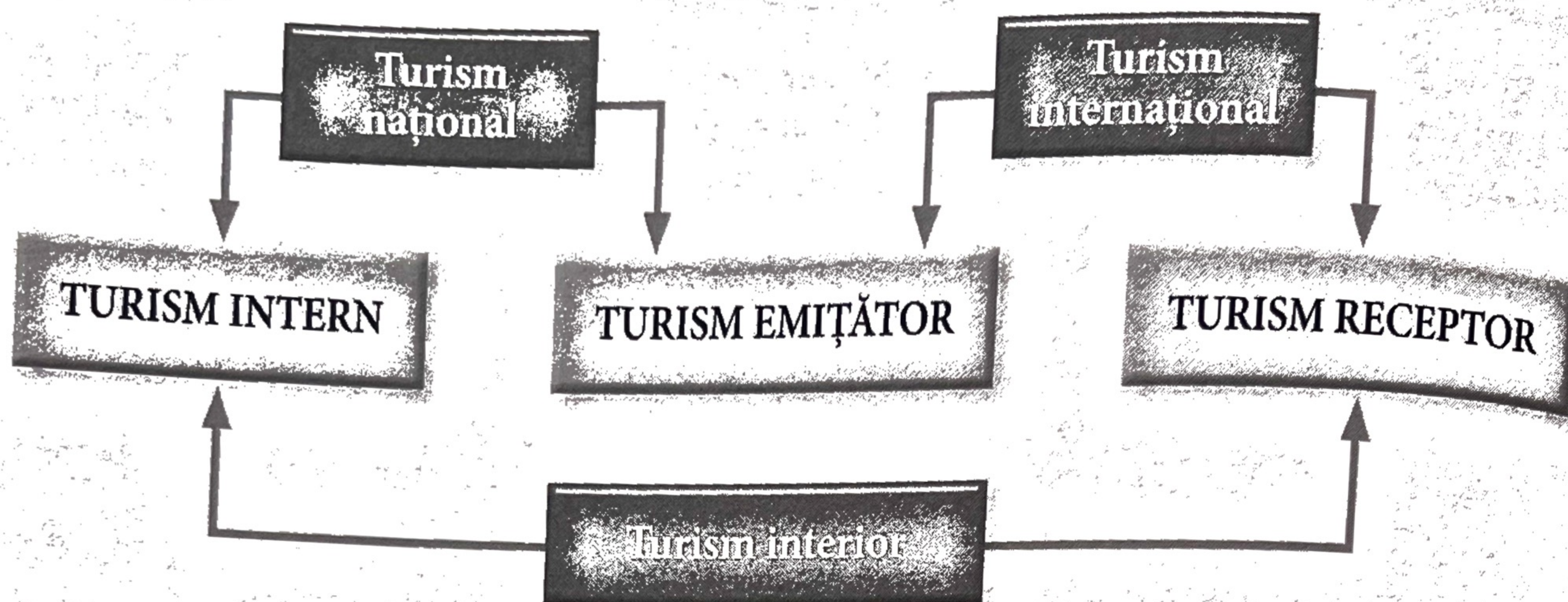
c **turism emițător (outbound tourism):** rezidenții unei țări care vizitează o altă țară.

Prin asocierea formelor fundamentale de turism, iau naștere alte categorii ale turismului, și anume:

Turism interior = Turism intern + Turism receptor

Turism național = Turism intern + Turism emițător

Turism internațional = Turism receptor + Turism emițător

Forme de turism fundamentale și asociate

În scopuri turistice, termenul de **VIZITATOR** desemnează „orice persoană care se deplasează spre locul situat în afara reședinței sale obișnuite, pentru o perioadă nu mai mare de 12 luni și ale cărei motive principale de călătorie sunt altele decât exercitarea unei activități remunerate în locul vizat”.

În acest context, sunt menționate trei criterii considerate esențiale pentru a distinge vizitatorii (în sensul de turiști), de alte categorii de călători (persoane care se deplasează în afara localității de reședință):

- ➔ voiajul trebuie să fie efectuat într-un loc situat în afara reședinței obișnuite, ceea ce exclude călătoriile mai mult sau mai puțin regulate între domiciliu și locul de muncă sau de studiu;
- ➔ sejurul nu poate depăși 12 luni consecutive, peste acest prag vizitatorul având, din punct de vedere statistic, statutul de rezident;
- ➔ motivul principal al călătoriei trebuie să fie altul decât exercitarea unei activități remunerate, la locul vizitat, ceea ce exclude migrația legată de locul de muncă.

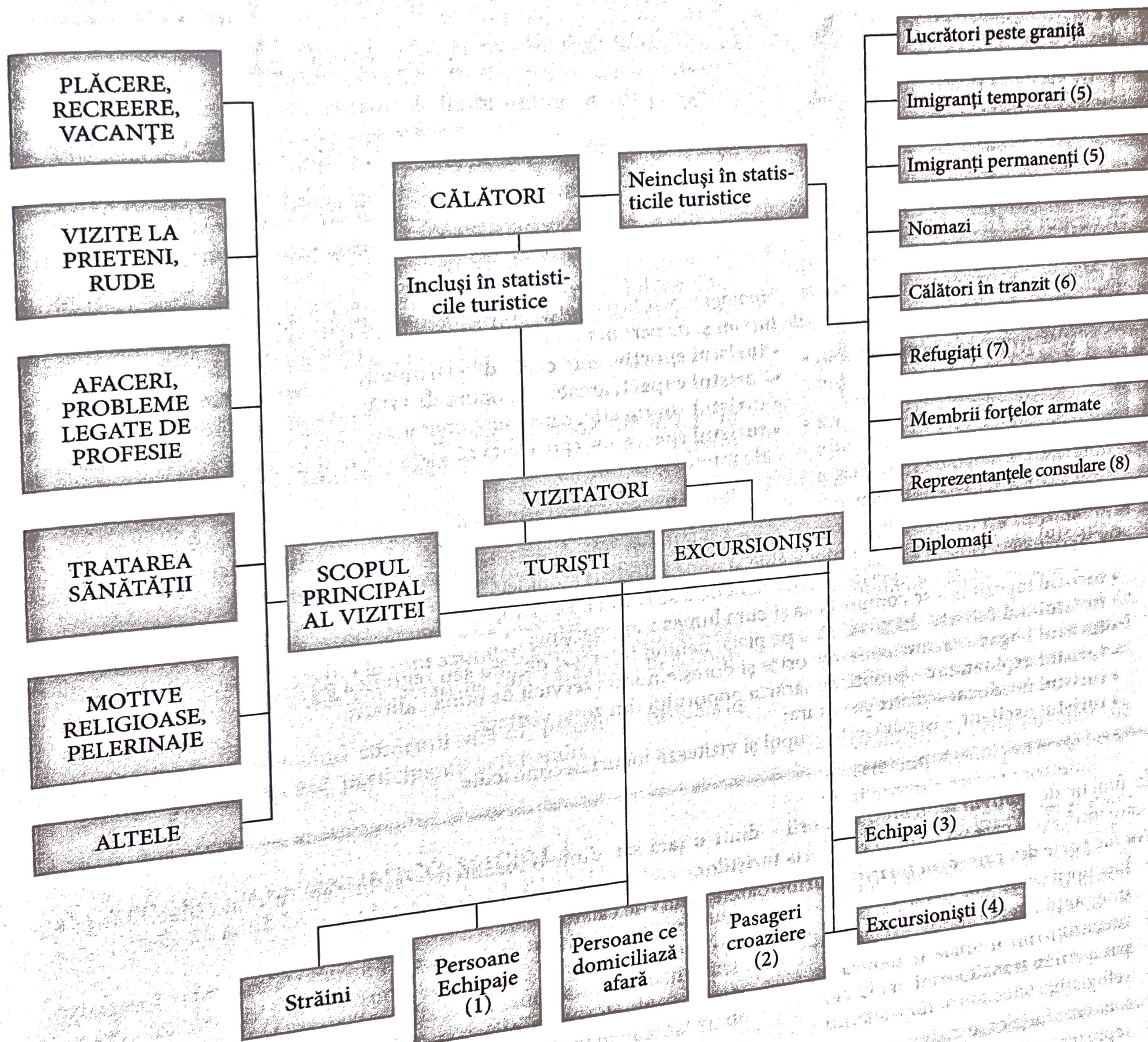

Vizitatorii sunt grupați, după rezidență, în vizitatori internaționali și vizitatori interni; iar fiecare categorie este, la rândul ei, subdivizată după durata sejurului, în turiști și excursioniști.

TURISTUL este vizitatorul care petrece cel puțin 24 de ore sau cel puțin o înnoptare, dar nu mai mult de un an în locul vizitat.

EXCURSIONISTUL este vizitatorul temporar, care petrece mai puțin de 24 de ore în locul vizitat. În această categorie sunt incluși și călătorii din croaziere.

VACANȚIERUL este turistul ce realizează o călătorie de cel puțin 4 zile, de aici rezultând diferența dintre turismul de weekend (1-3 zile) și turismul de vacanță.

Clasificarea vizitatorilor internaționali conform OMT

7 = după definiția Înalțului Comisariat pentru refugiați al Națiunilor Unite,

Tipologizare a turiștilor în funcție de nenumăratele forme de turism și de personalitatea indivizilor care călătoresc:

- turistul sportiv, care caută divertisment;
- turistul expert, amator de opere de artă;
- turistul singuratic, care caută contactul cu natura;
- turistul spectator, care caută să vadă cât mai multe locuri de interes general.

Tipologie centrată pe imaginarea negativă a turistului:

- turistul ridicol – poate fi recunoscut după înfățișare, îmbrăcăminte;
- turistul naiv – nu cunoaște limbi străine și pune întrebări stupide;
- turistul organizat – în pericol permanent de a se rătăci fără grup;
- turistul îngozitor – se comportă ca și cum lumea i-ar aparține;
- turistul indiferent – stă toată ziua pe plajă, nefiind interesat de țara sau regiunea pe care o vizitează;
- turistul bogat – vrea să cumpere orice și dorește numai servicii de bună calitate;
- turistul exploatare – profită de sărăcia poporului din zona vizitată;
- turistul needucat – distruge natura;
- turistul oscilant – își părăsește grupul și vizitează locuri necunoscute.

În funcție de *motivul sejurului*, călătorii – dintr-o țară sau dintr-o localitate – se împart în două mari categorii: cei care intră și cei care nu intră în categoria turiștilor.

Nu fac parte din categoria turiștilor următoarele tipuri de călători:

- lucrătorii veniți din afară;
- imigranții temporari sau permanenți;
- nomazii;
- pasagerii în tranzit;
- refugiații;
- membrii forțelor armate;
- reprezentanții consulari;
- diplomații.

Acestea sunt persoanele care urmează să exercite, la destinația călătoriei, unele activități remunerate.

În privința *motivelor călătoriei*, se recunoaște necesitatea identificării acestora în scopul evaluării comportamentului de consum și cheltuielilor vizitatorilor.

Fac parte din categoria turiștilor toate persoanele care călătoresc într-o serie de scopuri, cum ar fi:

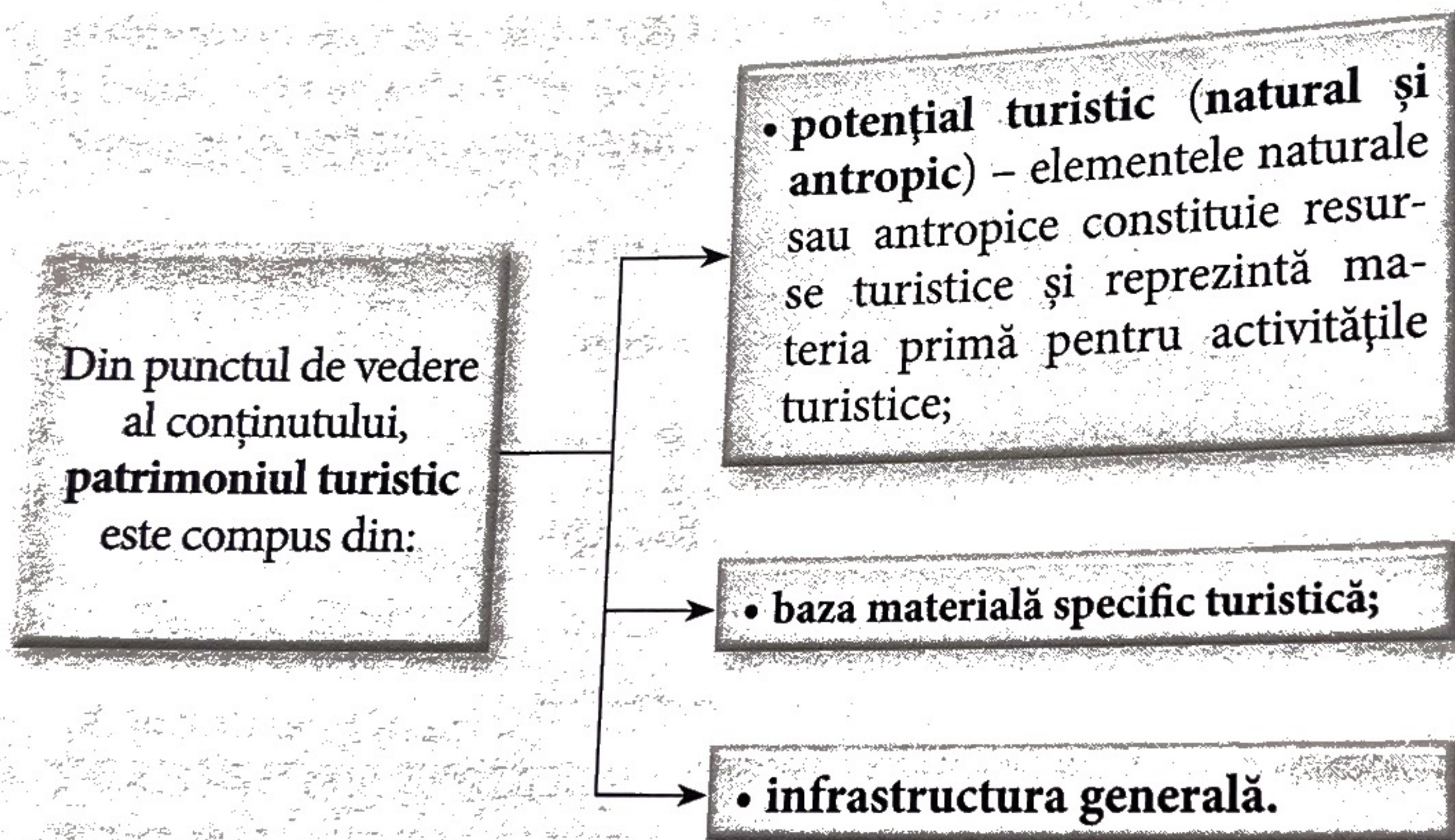
- *loisir, recreere și vacanță (odihnă)*: vizitarea orașelor, participarea la diverse manifestări culturale și sportive, efectuarea cumpărăturilor, plaje (cură heliomarină), practicarea diferitelor sporturi (de amatori), croaziere, jocuri de noroc, odihnă, voiaje de nuntă etc.;
- *vizite la rude și prieteni*: vizitarea părinților, concedii în cămin (familie), participarea la funeralii, participarea la programe de îngrijire a invalizilor etc.;

Capitolul 2

PATRIMONIUL TURISTIC NATURAL

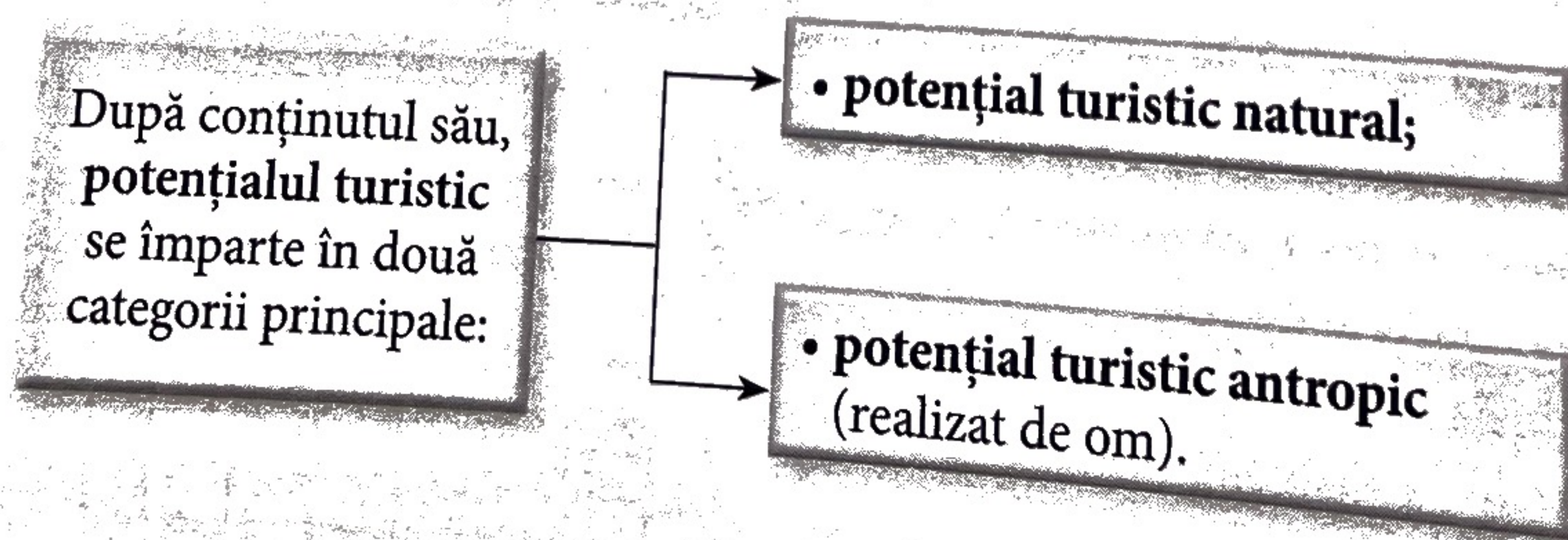
2.1. DEFINIREA PATRIMONIULUI TURISTIC NATURAL

Conform Legii turismului, **patrimoniul turistic** constituie factorul fundamental ce se află la baza ofertei turistice și este format din bunuri proprietate publică și bunuri proprietate privată, valorificate și protejate în condițiile legii. Acesta reprezintă ansamblul resurselor turistice și structurilor realizate în scopul valorificării lor prin activități de turism.

Turiștii sunt atrași de imaginea, măreția, originalitatea, unicitatea, frumusețea unor componente ale potențialului turistic (cascade, chei, versanți abrupti, elemente floristice și faunistice, picturi deosebite, edificii impozante, tipuri diverse de monumente etc.), care conferă în plan personal emoție, satisfacție, cunoaștere.

Componenta de bază a patrimoniului turistic este, așadar, reprezentată de **potențialul turistic**.

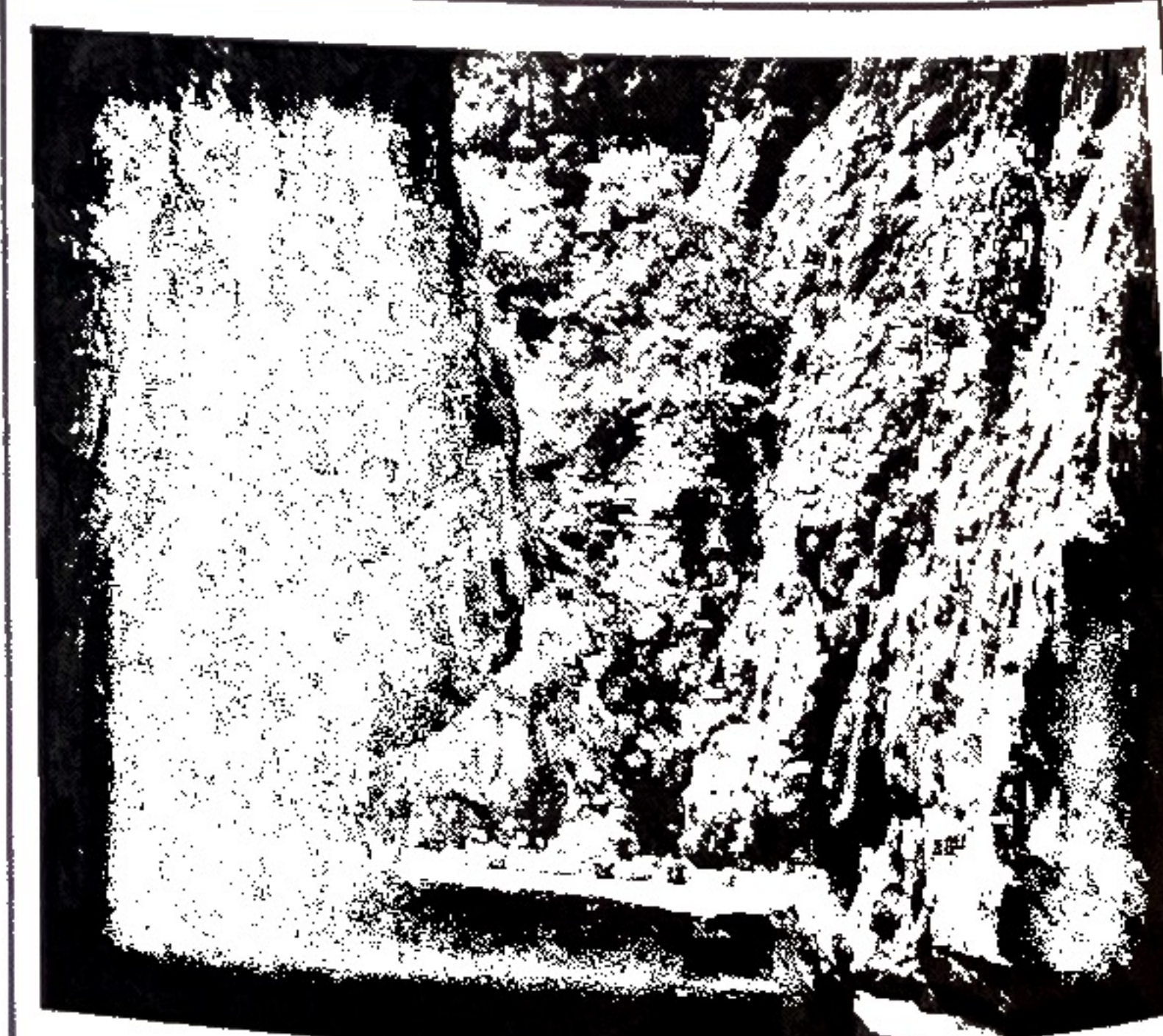

În foarte multe situații, componentele cadrului natural au un rol predominant în determinarea valorii potențialului turistic al unui teritoriu.

BINE DE ȘTIUT!

Noțiunea de patrimoniu turistic are și o accepțiune juridică. Pentru a asigura conservarea unor importante monumente naturale sau antropice, a fost aprobată *Convenția pentru protejarea patrimoniului natural și cultural al omenirii* (1972), sub egida UNESCO, prin care statele participante desemnează „moștenirile cu valoare extraordinară și universală”, obligându-se să asigure protecția lor sub toate aspectele.

Cheile Bicazului

2.2. EFECTE TURISTICE

Potențial (ție, faună),

În general, tuturor activităților turistice se constituie

Atraktivitatea, în primul rând, în pr

➤ valoare

➤ varietate

➤ calitate

➤ calitatea

➤ biodiversitate

și valoarea

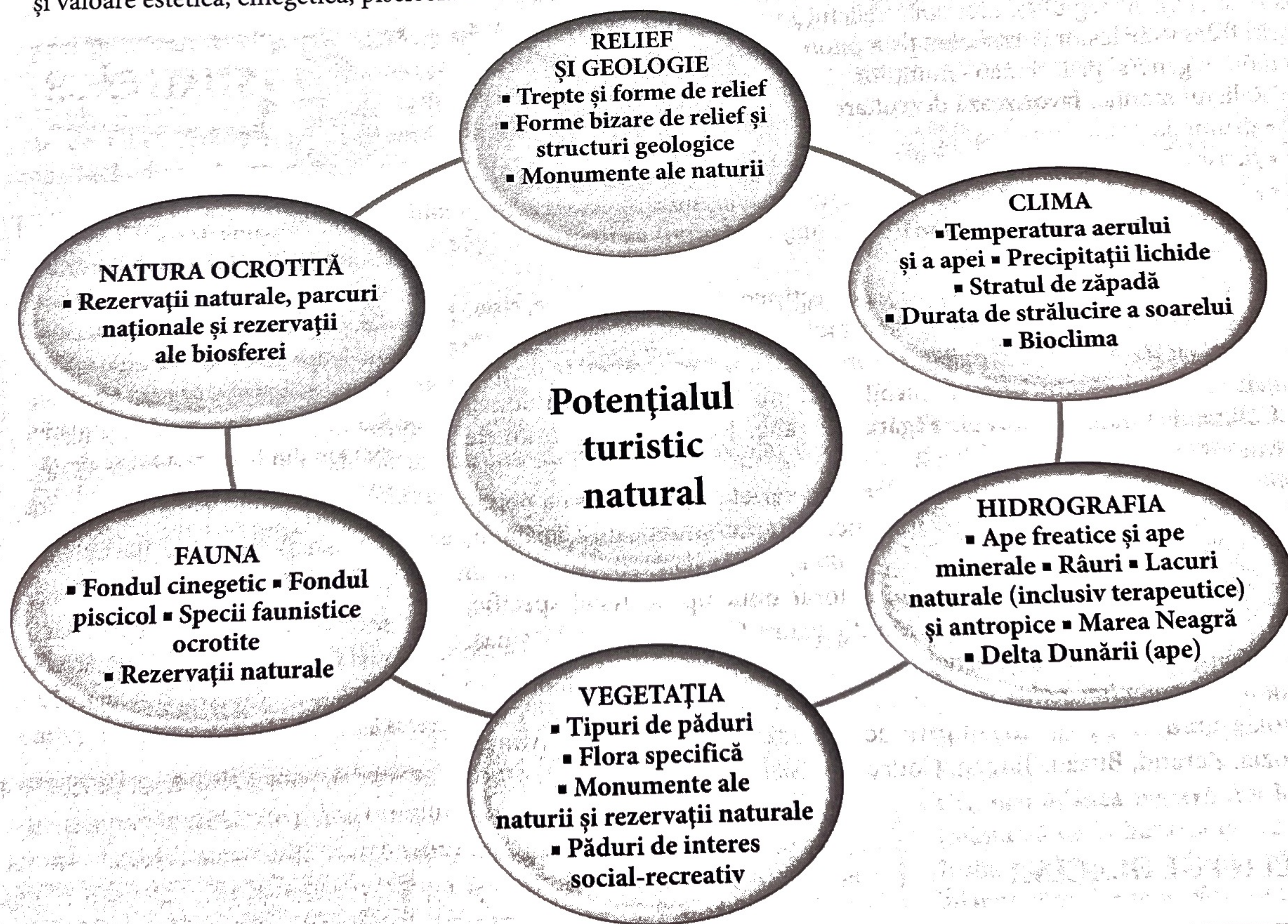
2.2. ELEMENTELE COMPONENTE ALE PATRIMONIULUI TURISTIC NATURAL

Potențialul turistic natural se include în sfera activităților recreative, fie prin elemente concrete (relief, ape, vegetație, faună), fie prin diferite însușiri ale unor componente (cele climatice, în special).

În general, potențialul turistic natural formează, prin componentele sale, suportul material și mediul ambiental al tuturor activităților turistice, iar, prin însușirile educative, cognitive, estetice, curative și atractivitatea componentelor, se constituie în motivații ce declanșează deplasarea turiștilor.

Atractivitatea cadrului natural este dată de trăsăturile care individualizează componentele acestuia și poate fi definită, în principal, prin:

- valoarea peisagistică a unităților de relief existente în teritoriu;
- varietatea deosebită a tipurilor și a formelor de relief;
- calitățile terapeutice, relaxante ale unor factori climatici, care se identifică prin tipurile de bioclimat;
- calitatea, repartiția și densitatea elementelor componente ale hidrosferei;
- biodiversitatea floristică și faunistică – ce poate oferi elemente de cunoaștere științifică și ecologică, dar poate avea și valoare estetică, cinegetică, piscicolă etc.

2.2.1. RELIEFUL ȘI GEOLOGIA

Relieful reprezintă elementul major în structura potențialului turistic al oricărui teritoriu, el fiind suportul material al desfășurării activităților turistice.

Relieful se constituie atât ca atracție turistică de sine stătătoare, stimulând practicarea drumeției, alpinismului, odihnei și recreerii, speoturismului ș.a., cât și ca suport pentru alte elemente de potențial (hidrografie, floră, faună etc.).

Capitolul 3

PATRIMONIUL TURISTIC ANTROPIC

3.1. DEFINIREA PATRIMONIULUI TURISTIC ANTROPIC

Patrimoniul turistic antropic reunește creațiile omului de-a lungul timpului, concretizate în elemente de cultură și istorie, artă și civilizație, tehnico-economice și socio-demografice, care, prin caracteristicile lor, atrag atenția turiștilor.

În mod obișnuit, atracția exercitată de obiectivele turistice antropice nu se manifestă singură, ci în strânsă legătură cu potențialul turistic natural.

Obiectivele turistice antropice, existente în prezent, au fost ridicate de om în alte scopuri, însă au ajuns în această ipostază de „potențial turistic” treptat, pe măsură ce ele au devenit reprezentative pentru o anumită regiune sau etapă istorică, socială, culturală sau tehnică. Îndeplinind această condiție, ele au rolul de a reîmprospăta memoria socială a vizitatorului.

Principalele elemente care contribuie la
atractivitatea obiectivelor turistice antropice sunt:

Vechimea

Unicitatea

Ineditul

Dimensiunea

Funcția

Vechimea unor obiective turistice atrage interesul turiștilor, indiferent de starea lor de conservare, de loc sau de modul de prezentare. Efectul atractiv al vechimii se diminuează odată cu apropierea de vremurile noastre.

Unicitatea determină atractivitatea turistică a unor obiective, atunci când este vorba de un unicat, care așa a fost de la apariția lui sau a dobândit această calitate în timp, prin dispariția altora similare.

Exemple: Turnul din Pisa prin înclinarea sa; forma de avion a capitalei braziliene; defilarea gărzii engleze; locurile legate de viața și moartea Mântuitorului Iisus.

Ineditul atrage pentru că, prin firea lui, omul manifestă curiozitate față de nou, de „ceva” ce nu a mai văzut. Ineditul poate apărea în natura materialului de construcție (*Turnul Eiffel, din oțel; Centrul Pompidou, din beton armat și sticlă*); culoare (*cărămida roșie a gării din Tokyo; „albastrul de Voroneț”*); proiecte rămase nefinalizate (*Domul din Strasbourg cu un singur turn în loc de două; Catedrala Sagrada Familia din Barcelona*); amplasarea în locuri deosebite (*Cetatea San Marino, Castelul Bran*) etc.

Dimensiunea ieșită din comun a obiectivelor antropice este un atribut care polarizează atenția și interesul turiștilor. De dimensiuni foarte mari (*Sfinxul egiptean, piramidele din Egipt și Mexic, Marele Zid Chinezesc, Palatul Parlamentului din București* – a doua clădire ca mărime pe glob, după Pentagon etc.) sau foarte mici (obiecte de artă, cărți etc.), anumite componente antropice ale potențialului turistic sunt admirate de mii și zeci de mii de turiști participanți la diferite forme de turism.

Funcția unor edificii poate avea rezonanță istorică (*Turnul Londrei, Castelul Fontainebleau lângă Paris*) sau poate fi reflectarea importanței dobândite mai recent (*Casa Albă din Washington, Palatul ONU din New York, sediul Parlamentului European din Strasbourg*).

3.2. ELEMENTELE COMPONENTE ALE PATRIMONIULUI TURISTIC ANTROPIC

Omenirea dispune de un bogat și valoros potențial antropic, rezultat al existenței și istoriei sale milenare. Componentele potențialului turistic antropic, care se evidențiază prin atractivitatea și valoarea lor, se grupează în:

- A) *potențialul cultural-istoric;*
- B) *potențialul tehnico-economic;*
- C) *potențialul socio-demografic.*

3.2.1. POTENȚIALUL CULTURAL-ISTORIC

Potențialul cultural-istoric cuprinde atât monumente, ansambluri și situri cu valoare excepțională din punct de vedere istoric, artistic, estetic, științific, antropologic, cât și peisaje culturale reprezentative pentru țara sau regiune.

Pe întreg globul se găsesc mărturii ale existenței, culturii și civilizației omenirii.

Potențialul cultural-istoric poate fi grupat, la rândul său, în:

1. vestigii arheologice;

2. monumente istorice de artă și arhitectură;

3. instituții și evenimente cultural-artistice;

4. construcții destinate divertismentului;

5. elemente de etnografie și folclor.

1. VESTIGII ARHEOLOGICE

a. Vestigiile Antichității

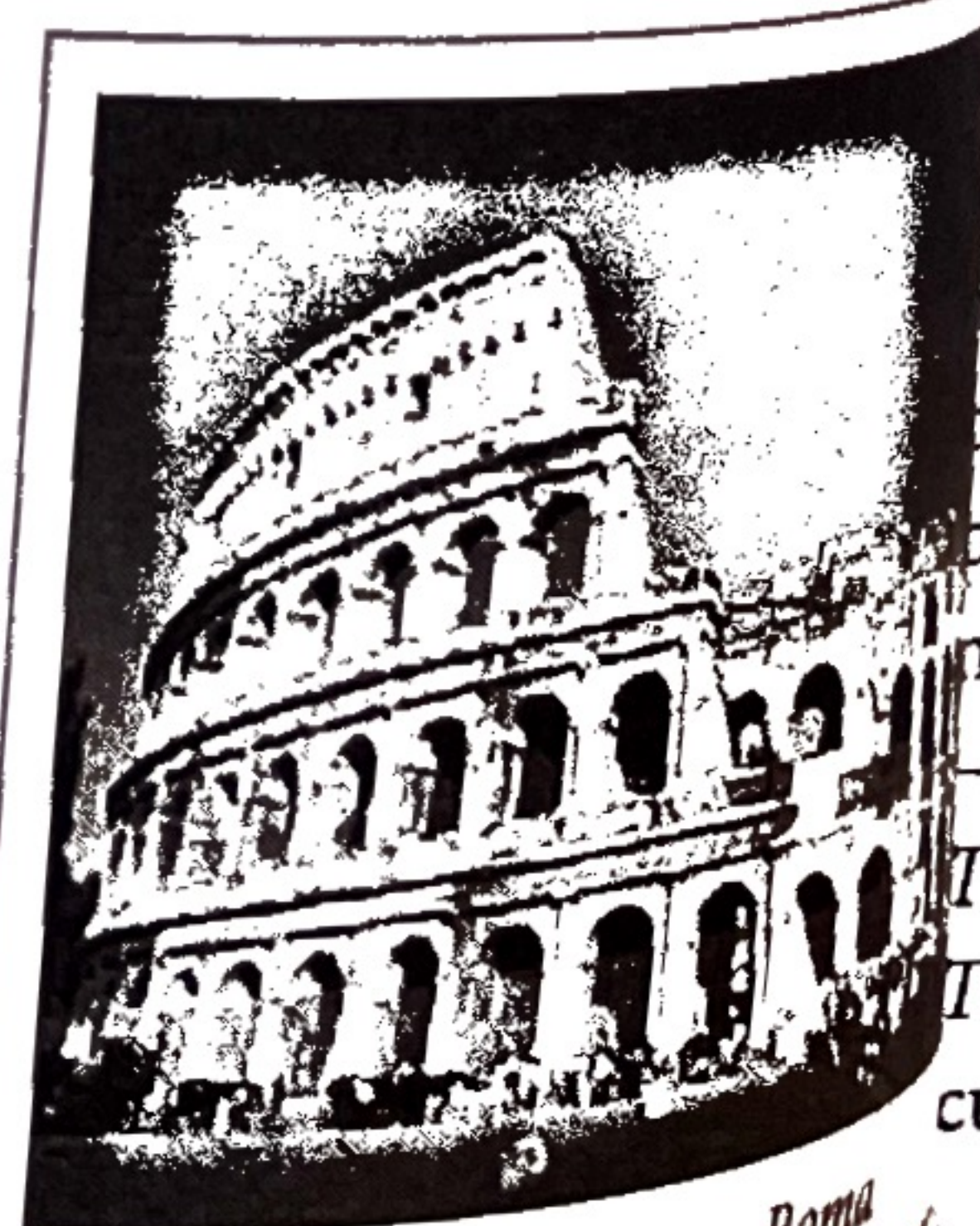
Din perioada antică, se păstrează pe întregul glob unele monumente aflate în diferite faze de degradare. Aceste rămășițe ale vechilor civilizații, care, deși ne arată astăzi măiestria constructorilor din vechime, sunt căutate nu datorită ruinelor prea puțin sugestive, ci mai ales datorită faimei lor istorice sau lirice. Acest aspect relevă faptul că vizitatorii trebuie să aibă un grad de cultură care să le permită să savureze semnificația locurilor.

Printre cele mai vestite vestigii ale Antichității, se numără:

- *Acropole din Atena*, fortăreață construită în timpul înfloritor a lui Pericle (sec. al V-lea î.H.);
- *Castrele romane*, construite cu rol de întărire a granițelor recent cucerite ale imperiului. Se păstrează aproape în întregime *castrul de la York - Anglia*;
- *Cetățile* - construcții masive, înconjurate de fortificații sub forma zidurilor, a bastioanelor și a șanțurilor umplute cu apă. Sunt renumite cetățile grecești înființate în perioada marilor colonizări pe țărmurile Mării Mediterane și ale Mării Negre (Micene, Tomis, Callatis, Troia); Cetatea Babilon în Mesopotamia; „Cetatea eternă” Roma;
- *Ruinele orașului Pompei*, îngropat sub cenușă în urma erupției Vezuviului din anul 79 d.H.;
- *Colosseumul din Roma*, cel mai mare amfiteatru din lume, cu o capacitate între 50.000 și 80.000 de locuri, construit între anii 7 și 80 d.H., în timpul împăratului Vespasian.

Acropole - Atena

Colosseum - Roma